

Aleksander Żolnierski - Zespół Studiów i Analiz Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości - bada innowacyjność sektora Małych i Średnich Przedsiębiorstw (MŚP):

Aktywność innowacyjna MŚP jest w silnym stopniu zależna od koniunktury gospodarczej. Obecna dekonunktura gospodarcza w Polsce niesie ze sobą ryzyko spadku skłonności do wprowadzania innowacji. Tymczasem w nadchodzących latach MŚP powinny intensyfikować działania proinnowacyjne, aby poprawić swą pozycję konkurencyjną wobec przedsiębiorstw z krajów Unii Europejskiej. Przedsiębiorstwa innowacyjne są jednocześnie tymi, które kierują większą część sprzedaży na zagraniczne rynki i potencjalnie w większym stopniu są i będą w stanie korzystać z pozytywnych impulsów procesów integracyjnych.

Na bardzo niskim poziomie, znacząco odbiegającym od poziomu państw Unii Europejskiej, znajduje się współpraca polskich MŚP ze sferą badawczo-rozwojową. Nieznaczna też jest współpraca z centrami innowacji i uniwersytetami. Znaczenie współpracy ze sferą B+R dostrzegają głównie firmy starsze. Przedsiębiorstwa kooperujące ze sferą badawczo-rozwojową są bardziej innowacyjne i dysponują przewagą konkurencyjną również na rynkach eksportowych.

Rozwój technologii, który powinien odgrywać kluczową rolę dla funkcjonowania przedsiębiorstw zaawansowanych technologii, ma charakter raczej przypadkowy. Działalność związana z tworzeniem i prowadzeniem prac badawczych jest traktowana raczej jako funkcja dodatkowa.

Niepokojące jest stanowisko aż 41% badanych firm sekcji zaawansowanych technologii, które deklaruje, że w roku 2002 nie przeznaczą na prace badawczo-rozwojowe żadnych środków finansowych. Prawdopodobnie postawa tych przedsiębiorstw rzeczywiście nie ulegnie zmianie. Pośrednio potwierdzają to wyniki z roku 2001, kiedy to 61% firm w ogóle nie prowadziło takich prac. Jeżeli plany badanych przedsiębiorstw na rok 2002 potwierdzą się, środki przeznaczone na prace badawczo-rozwojowe nie przekroczą poziomu z roku 2001. W Polsce nie rozwinął się jeszcze na większą skalę rynek technologiczny, sprzyjający transferowi rozwiązań technologicznych ze sfery nauki i badań do przemysłu. Ograniczona jest także rola takich instytucji jak centra transferu technologii czy parki technologiczne. Obserwuje się prawidłowość polegającą na pozyskiwaniu technologii głównie z zagranicy.

Niepokojące jest też to, iż sektor MŚP charakteryzuje się niską jakością zarządzania. Przejawia się to w niepodejmowaniu prób przewidywania trendów rynkowych i makroekonomicznych, stosowaniu jedynie elementarnych rozwiązań w zarządzaniu finansami oraz braku wizji rozwoju. Mimo dosyć powszechnego nawyku sporządzania biznes planów, w większości przypadków nie są one konsultowane ze specjalistami i po okresie realizacji nie podlegają ocenie. Wydaje się, że biznes plany sporządzane są przede wszystkim aby zadośćuczynić formalnym wymogom, a nie aby rzeczywiście racjonalnie planować działalność i rozwój.

Polskie firmy sektora MŚP charakteryzują się bardzo słabą kondycją finansową, co skutkuje m.in. ich niską aktywnością inwestycyjną. Małe i średnie firmy bazują w swojej działalności głównie na własnych środkach finansowych. Jeżeli korzystają z zewnętrznych źródeł finansowania, są to prawie wyłącznie kredyty zlotowe. Alternatywne formy finansowania takie jak leasing, factoring czy venture capital mają marginalne znaczenie.

Zdecydowana większość małych firm jest biernie nastawiona wobec środowiska, w którym funkcjonuje, nie inicjując własnych działań, stara się jedynie na bieżąco dostosować do zmieniających się warunków otoczenia. Swoją pozycję mali i średni przedsiębiorcy oceniają w kontekście najbliższego otoczenia czyli poprzez pryzmat rynku lokalnego. Wynika to przede wszystkim ze specyfiki działalności firm, których ponad 70% sprzedaży kierowana jest na rynek lokalny. Wielkość i skala obciążeń o charakterze fiskalnym stanowi dla sektora MŚP najważniejszy punkt odniesienia, w tym oceny własnej pozycji konkurencyjnej - stąd zjawiska takie jak zmiany kursu walutowego czy wahania koniunktury na rynkach

zagranicznych nie są przez nie postrzegane jako istotne. MŚP postrzegają konkurencję jako zagrożenie, a jako główne źródło budowania przewagi konkurencyjnej wymieniają przewagę kapitałową.